

Täysistunto

Tiistai 2.6.2026 klo 14.00—22.04

14. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Hallituksen esitys HE 52/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.21 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on viimeinen hyväksynyt sen tosiasian, että laittomat siirtolaistulvat eivät lopu eivätkä kolmansien maiden ongelmat ratkea sillä, että kaikille Eurooppaan haluaville tarjotaan tänne kultainen avain kaikkiin yhteiskunnan palveluihin ja tukiin. EU:ssa vuonna 2024 hyväksytty uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus eli pakti edellyttää jäsenmailta muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, ja ne muutokset eduskunta on nyt tässä hyväksymässä. Tämä on historiallista. Kerrankin EU:sta on tullut sellainen päätös, jota voimme kannattaa ja joka on myös Suomelle hyödyksi.

Turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä tullaan estämään tehokkaammin, kielteisen päätöksen saaneiden palautuksia tehostetaan, ja turvapaikkaa hakevat seulotaan rajoilla tarkemmin, jotta pystytään estämään esimerkiksi terroristien ja väärällä henkilöllisyydellä tänne pyrkivien pääsy EU:n alueelle.

Tähän asti EU:n rajat ovat vuotaneet kuin seula. Kukaan ei ole tiennyt, keitä tänne tulee ja mihin he ovat lopulta päätyneet — vaarallista ja vastuutonta. Komission arvion mukaan vain 20 prosenttia kielteisen päätöksen saaneista on onnistuttu tosiasiallisesti poistamaan EU-maista. Euroopan maissa oleskelee tälläkin hetkellä arviolta kolmisen miljoonaa paperitonta eli siis suomeksi sanottuna laitonta henkilöä. Tämä on erittäin haastavaa Euroopan kokonaisturvallisuudelle.

Arvoisa puhemies! EU on avannut silmänsä ja kääntynyt perussuomalaisten linjalle. Euroopan turvallisuus vaatii tiukkaa asennetta ja tehokasta lainsäädäntöä. Siksi tämä muuttoliikepakti on iso harppaus juuri oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.23 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikan keskeinen tehtävä on varmistaa yhteiskunnan turvallisuus, oikeusjärjestyksen toimivuus ja kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

salaisten luottamus viranomaisiin. Tämä on erinomainen esitys, jota vahvistaa hallintovaliokunnan mietintö. Nyt käsiteltävä esitys vastaa tähän tehtävään tavalla, joka on oikeusvaltioperiaatteiden mukainen, EU-oikeudellisesti kestävä ja turvallisuuspoliittisesti välttämätön. Euroopan unionin uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus lähtee yksinkertaisesta periaatteesta. Järjestelmä ei voi olla inhimillinen eikä oikeudenmukainen, ellei se ole hallittu ja turvallinen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus alkaa rajalta ja varhaisesta kontrollista. Siksi tämän esityksen keskiössä on seulontamenettely, joka mahdollistaa henkilöllisyyden varmistamisen, turvallisuusriskien arvioinnin ja viranomaisyhteistyön jo maahantulon alkuvaiheessa. Rajavartiolaitoksen, poliisin, Tullin ja suojelupoliisin toimivaltuudet yhdistetään tavalla, joka vahvistaa ennaltaehkäisevää turvallisuutta. Käsitelyssään hallintovaliokunta on myös ehdottanut, että poliisi voisi antaa pyynnöstä seulontaviranomaiselle arvion siitä, voiko seulottava henkilö muodostaa uhkan sisäiselle turvallisuudelle seulonta-asetuksessa tarkoitettun turvallisuustarkastuksen perusteella. Näin saamme käyttöömmme yksilöllisen riskiarvioinnin, joka suojaa sekä Suomea että aidosti suojelua tarvitsevia.

Lisäksi tehokkaat menettelyt ovat turvallisuuden edellytys. Hidas ja helposti kierrettävä turvapaikkajärjestelmä ei ole humaani, se on turvallisuusriski. Tämän esityksen tarkoituksena on nopeuttaa käsittelyä erityisesti silloin, kun hakemus on selvästi perusteeton tai kun hakija muodostaa uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Nopeat rajamenettelyt, lyhennetyt muutoksenhakuajat ja selkeä vastuunjako vähentävät väärinkäytöksiä, ehkäisevät laitonta edelleen liikkumista ja vapauttavat viranomaisresursseja todellisiin uhkiiin. Siksi meillä on oltava mahdollisuus näihin toimiin, jotta voimme pitää Suomen turvallisena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.27 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys toteuttaa EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapaktin kansallista toimeenpanoa tavalla, joka riskeeraa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa, lapsen etua, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelua ja perus- ja ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista. Laissa pitäisi huomioida paremmin perus- ja ihmisoikeudet sekä lapsen edun varmistaminen ja muut seikat, joita asiantuntijat ovat käsittelyssä nostaneet esiin.

Tämän perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaiset lausumat, jotka koskevat esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikojen seuranta, oikeudenhoidon rahoitusta, haavoittuvan aseman tunnistamista ja lapsen edun varmistamista. Tuomioistuimille esimerkiksi esitetään tiukempaa määräaika, ja käsittelyaikojen toimivuutta ja vaikutuksia täytyy seurata ja korjata tarvittaessa toimenpiteillä. Tuomioistuimille muutoksesta johtuvat tehtävät ja asiamäärien lisääntyminen pitää myös huomioida esimerkiksi oikeudenhoidon rahoituksessa. — Kiitos paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

21.28 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Suomen ja EU:n turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan suunta on oikeusvaltion kannalta huolestuttava. Valitettavasti EU:n laaja muuttoliike ja turvapaikkauudistus eli niin sanottu pakti ja sen kansallinen toimeenpano ovat osa tätä kehityskulkua. Paktin kansallinen toimeenpano oltaisiin voitu kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

tehdä myös perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Hallitus kuitenkin käyttää paktin jäsenmaille jättämää kansallista liikkumavaraa yksinomaan perus- ja ihmisoikeuksia heikentävään suuntaan.

Useat lausunnonantajat ovat osoittaneet luonnosvaiheesta lähtien, että oikeusturvatakeiden heikennykset eivät tule tehostamaan prosesseja, päinvastoin. Toimeenpanolla tullaan toistamaan vuoden 2015 jälkeen tehdyt virheet, jolloin turvapaikkamenettelyn laatua heikennettiin nopeutta korostavilla tehostamistoimilla ja oikeusturvaa kaventamalla. Lopulta prosessin laadun heikentäminen ei edes välttämättä johda kokonaisprosessin nopeutumiseen. Muutokset tulevat lisäämään ihmisoikeusloukkausten riskiä. Oikeusavun rajaaminen lisää virheitä. Virheet kertautuvat ja kuormittavat lopulta oikeusistuimia. Lisäksi muun muassa vastaanottopalveluihin tehtävät rajaukset voivat näkyä varjoyhteiskunnan lieveilmiöinä sekä kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten lisääntymisenä.

Edellä mainituista syistä kannatan edustaja Alametsän tekemiä lausumaehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.30 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kerrataan alkuun turvapaikkajärjestelmän ongelmat. Ensin ihmisiä lähtee massoittain kehitysmaista ylittämään Euroopan rajoja, ensin ulkorajoja, sen jälkeen sisärajoja. Ei lupien kanssa vaan turvapaikanhakuoikeuteen vedoten he vaeltelevat maasta toiseen ja valikoivat myös sieltä itselleen sopivampaa haku paikkaa. Jos he turvapaikan hakemuksensa jälkeen saavat, turvasta huolimatta työllistymisennuste, ennuste omillaan toimeentulosta ja nuhteettomuudesta ja onnistuneesta kotoutumisesta ovat tilastojen ja toteuman valossa heikkoja. Jos he taas eivät saa turvapaikkaa, kuten enemmistö turvapaikanhakijoista Euroopassa ja Suomessa eivät, he jäävät Eurooppaan silti kaikkine edellä mainittuine ongelmineen vielä enemmistökin määrin, koska he ovat silloin luvatta täällä. Tähän astihan vain noin parisenkymmentä prosenttia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista on saatu palautettua takaisin kotimaihinsa — 20 prosenttia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista. Oli tarvetta turvalle tai ei, tänne saa jäädä, vaikka luvatta.

Kierrettä ylläpitää se, että Euroopan ja esimerkiksi tuon meistä Välimeren erottaman Afrikan ja Lähi-idän välinen elintasokuilu on valtava ja sosiaaliturvamme varsin runsas sikäläisiin nähden. Kokonaisuuden hahmottamiseksi on hyvä todeta, että kun tämä meidän 450 miljoonan ihmisen EU ei kasva väestöltään yhtään — siis edes kymmenessä vuodessa meidän väestömme ei täällä EU:n sisällä kasva yhtään — samaan aikaan esimerkiksi Afrikassa, sen kaikissa maissa, väestö kasvaa yhteensä yli 30 miljoonalla joka vuosi — joka vuosi 30 miljoonaa afrikkalaista lisää, ylikin. Kymmenessä vuodessa Afrikan väestön ennakoidaan kasvavan yli 300 miljoonalla. 15 vuodessa Afrikka kasvaa koko EU:n verran. Afrikan väestö kasvaa koko EU-maiden jäsenmaiden yhteenlasketun väestön verran seuraavan 15 vuoden aikana. Eli tulijavirtaa kyllä riittää, jos tulijat tänne päästetään.

No, tervetuloa, miljoona turvapaikanhakijaa. Sitä toivotettiin vuonna 2015, kun Eurooppa kärsi siirtolaiskriisistä. Nyt on ääni muuttunut kellossa. Paitsi että Suomen hallituksessa on tehty ennätyksellisen paljon erilaisia tiukennuksia turvapaikkapolitiikkaan, maahanmuuttopolitiikkaan, kansalaistamispolitiikkaan ja niin edelleen, nyt myös Eurooppa herää. Hiljattain on hyväksytty ja nyt kaikissa EU-maissa on toimeenpantavana unionin muuttoliike- ja turvapaikkasopimus. Se antaa koko Euroopalle työkaluja hallitsemattoman ja myös haitallisen maahanmuuton torjumiseen. Sopimuksen keskeinen tavoite on tehostaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

EU:n ulkorajojen valvontaa, tunnistaa maahan saapuvat henkilöt nykyistä paremmin sekä nopeuttaa hakemusten käsittelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden palauttamista takaisin kotimaihinsa.

Jatkossa laittomasti maahan saapuvat tai maassa luvatta oleskelevat ulkomaalaiset käyvät läpi seulontamenettelyn, jonka aikana selvitetään henkilön taustat ja maahantuloon liittyvät tiedot, jotta voidaan nopeasti ratkaista, kuuluuko hän alkuunkaan turvapaikkamenettelyyn vai tulisiko hänet palauttaa heti lähtömaahansa. Turvapaikkaprosessia nopeuttaa myös valmisteltava turvallisten alkuperämaiden luettelo. Turvalliseksi katsotuista maista perusteettomat hakemukset voidaan käsitellä nykyistä jouhevammin ja tehokkaammin.

Sopimuksessa kiristetään myös vastaanottopalveluiden ehtoja. Palveluita annetaan jatkossa vain ensimmäisen turvapaikkahakemuksen käsittelyssä. Vastaanottopalveluiden kestoja rajataan, ja vastaanottorahaa voidaan myös alentaa jatkossa, jos sääntöjä ja normeja rikotaan. Lisäksi vastaanottokeskuksissa oleskelevien on jatkossa tunnistauduttava säännöllisesti. Tällä parannetaan myös meidän viranomaisten mahdollisuuksia seurata, että henkilöt ovat tavoitettavissa ja noudattavat heille asetettuja velvollisuuksia.

Kaiken edellä todetun lisäksi tänä maanantaina, tämän viikon alussa, EU-maat ja Euroopan parlamentti löysivät sopua uudesta paluusetuksesta. Sen nojalla EU-maat voisivat perustaa palautuskeskuksia Euroopan ulkopuolelle niille ihmisille, joiden turvapaikkahakemus on hylätty tai jotka on määrätty poistumaan koko EU:n alueelta. Samalla pidennetään säilönoton enimmäiskestoja kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen sekä pidetään turvallisuusriskinä pidettyjä säilössä jopa rajoittamattoman ajan. Myös maahantulokieltoja voidaan pidentää viidestä vuodesta kymmeneen, ja turvallisuusriskeinä pidettyjä voidaan estää pääsemästä Euroopan unioniin koko loppuelämänsä ajaksi.

Yhdessä tämä sopimus ja toisaalta asetus ovat mahdollistamassa sen, että Suomi, koko Eurooppa, kirittää omaa linjaansa myös turvapaikkapolitiikan suhteen. Suomi on jo tarttunut tuumasta toimeen ja yhdessä muiden Pohjoismaiden — Ruotsin, Tanskan, Norjan ja Islannin — kanssa aloittanut EU:n ulkopuolisen palautuskeskuksen perustamista. Muun muassa tällä toimella pystytään jälkikäteen, ikävä kyllä, korjaamaan niitä ongelmia, joita on turvapaikkapolitiikalla aiemmin aiheutettu, kun pystytään siirtämään näitä kielteisen päätöksen saaneita pois. Toisaalta sillä myös ehkäistään tätä loputonta tulijavirtaa, jota Eurooppaan suuntautuu, kun on ennuste sille, että turvapaikkaa ei tule Euroopasta saamaan, jos siihen ei ole oikeutettu, ja että sitä ei kannata ensinkään lähteä hakemaan Euroopasta, ellei siihen ole täydellisen pätevä, perustellut syyt. Se varmasti tulee ehkäisemään ihmisten alttiutta hakeutua näille vaarallisille reiteille, käyttää ihmissalakuljettajien palveluita ja riskeerata oma ja perheensä henki näillä reissuilla.

Paitsi että me jälkikorjaamme ongelmia, joita on jo aiheutettu aiemmalla politiikalla, nyt ehkäistään myös ongelmien pahenemista ehkäisemällä tätä turvapaikkavaeltelua, kansanvaeltelua, maiden valikointia ja maissa pysymistä vielä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneenakin. Kaikki tämä on oikeansuuntaista politiikkaa. Kiitos siitä paitsi Suomen hallitukselle nyt myös Euroopan maiden hallituksille, jotka ovat vihdoinkin heränneet siihen, millainen ongelma tämä on koko meidän maanosallemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

21.37 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimus mahdollistaa koko turvapaikkaprosessin ulkoistamisen turvallisiin kolmansiin maihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Tämä on aivan mahtava muutos, johon Suomikin tietysti tulee pyrkimään kaikin voimin. Lisäksi erittäin hienoja uutisia: Eilen 1.6. unionissa syntyi sopu siitä, että EU:n ulkopuolelle voitaisiin perustaa palautuskeskuksia. Keskuksiin on tarkoitus tulevaisuudessa lähettää kielteisen turvapaikan saaneita hakijoita. Myös tämä tulee vähentämään turvapaikka-järjestelmien kuormitusta ja ehkäisemään paperittomien eli näiden laittomien pakoilua EU:n sisällä.

Arvoisa puhemies! Laittomat siirtolaiset ovat valtava Euroopan laajuinen ongelma, jonka ratkaisemiseksi on viimein tartuttu toimeen sekä yhdessä että kansallisella tasolla. Monet näistä tulijoista ovat rikolliset houkutelleet matkaan valheellisilla lupauksilla. Jotkut ovat lähteneet tännepäin, koska ovat kuulleet, että tänne on helppo päästä ja täältä saa hyvät taloudelliset etuudet. Osaa hyväksikäytetään hybrdivaikuttamisen ja yhteiskuntarauhan horjuttamisen välineinä, ja jotkut ovat liikkeellä puhtaasti rikollisin aikein.

Suomen nykyinen linja on huolehtia suomalaisten turvallisuudesta ja tarpeista aina ensin ja puuttua järjestelmämme väärinkäyttöihin erittäin tiukasti. Jos joku aidosti suojelun tarpeessa olisi ja olisi tulossa elämään tänne itsensä elättäen ja lakeja noudattaen, on sitä varten olemassa omat prosessinsa, joita tulee kunnioittaa. Niiden ohii tänne ei ole tulemista. Tämä on se viesti, jonka toivon leviävän niihin maihin, joista tänne laittomasti eniten pyritään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.40 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun käsittelemme tätä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta, on ehkä hyvä todeta ääneen sekin, että jälleen kerran vastahankaan ovat tässä asian käsittelyssä asettuneet — mikäs oli sille hyvä suomennos? — mitä todennäköisimmät syylliset eli SDP, vihreät ja vasemmistoliitto.

SDP jätti valiokunnassa tähän oman vastalauseensa. He eivät nähneet, että tapa, jolla hallitus lähtee toteuttamaan tätä sopimuksen toimeenpanoa kansallisesti, olisi oikea. Se on SDP:n näkökulmasta liian tiukka esimerkiksi turvapaikanhakijoille myönnettävän oikeusavun osalta. Itse olen eri mieltä. Minusta on hyvä, että tätä avunantoa myös rajoitetaan, koska sitä myös käytetään tällä hetkellä väärin ja liian laajassa mitassa hyväksi.

Erityisen kummallinen oli tämä vihreiden ja vasemmistoliiton jättämä vastalause, jossa kritisoitiin laajasti myös hallituksen muuta maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa ja hyvin selkeästi tuotiin esille se, että myöskään nämä aiemmat kiristystoimenpiteet, joita tässä nyt kolmen vuoden aikana on tehty, eivät näille puolueille kelpaa — eivät vihreille, eivät vasemmistoliitolle. Kyllähän me sen olemme täällä salissa monet kerrat nähneet. Kerta toisensa jälkeen ovat painaneet punaista nappia sekä vihreät, vasemmistoliitto että SDP, keskustakin useimmissa esityksissä. Siitä huolimatta ne on Suomessa onnistuttu kansallisella tasolla saamaan läpi.

Oma huolenaiheeni on se, että jos meillä esimerkiksi seuraavalla hallitus- ja vaalikaudella on maassa punavihreä tai sinipunertava tai kolmen suuren hallitus, millaista turvapaikkapolitiikkaa Suomi tulee harjoittamaan vuosina 2027—2031, seuraavalla vaalikaudella. Jos ajatellaan, että kannanmuodostus Suomessa tämän sopimuksen ja paluuasetuksen osalta olisi jäänyt esimerkiksi punavihreän hallituksen käsiin, Suomi toteuttaisi Euroopan löysintä, kevyintä, vähiten velvoittavaa turvapaikkapolitiikkaa. Nyt kun maassa on perussuomalaisen maahanmuuttopolitiikan inspiroima ja siitä paljon oppia ottava hallitus, sitä on tehty perussuomalaisittain: suomalaista, eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Mutta kuinka käy seuraavalla vaalikaudella, jos vihreät saavat päättää, miten turvapaikka-politiikkaa Suomessa ja Euroopassa toteutetaan, tai jos vasemmistoliitto pääsee siitä päättämään? Silloin on rajat auki, vähemmän velvoitteita ja enemmän vastaanotettavia ihmisiä: loputtomasti, rajattomasti — valitettavasti. Juuri sen takia sitä ei saa päästä tapahtumaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.